

КРЕАТИВНІСТЬ ЯК НОВА ПАРАДИГМА РОЗВИТКУ МІСТ В ГЛОБАЛЬНОМУ ПРОСТОРИ

О.Д. ПАНОВА, ст. викл., О.С. БЕЗДІТКО, студентка 2-го курсу
*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*
panova_biz@ukr.net

Сучасна цивілізація характеризується стрімкими темпами урбанізації. За даними звіту ООН «Перспективи світової урбанізації» (2014р.) 54 % населення у світі проживає в міських районах. Це вперше в історії, коли більше половини населення світу проживає в містах, адже у порівнянні – лише 30 % населення світу було міським у 1950р. За прогнозами ООН 66 % населення світу буде жити в містах та міських агломераціях до 2050 року. У звіті також зазначено зростання кількості міст: у 2014р. зафіксовано 1692 міста (урбанізованих агломерацій з населенням більше 300 000 осіб) і їх кількість зросте до 2225 міст до 2030р.

Міста стають точками концентрації людських і фінансових ресурсів, основних інтелектуальних і виробничих потенціалів, наявних можливостей розвитку інновацій та конкурентоспроможності, а також інфраструктури та державних послуг – це те, що робить їх «полюсами» регіонального розвитку та факторами конкурентоспроможності націй.

Місто – це система, яка створює основну та додаткову вартість і значну частку ВВП країни, наприклад, Нью-Йорк займає лише 0,2% території США, але забезпечує 11% ВВП країни. В сучасних умовах сформована глобальна тенденція підвищення ролі міст як центрів соціально-економічної активності на національному та регіональному

економічних ринках, а також світової конкурентоспроможності регіонів і національних економік.

В умовах сучасних глобалізаційних та інтеграційних процесів багато міст світу стикаються з важкими періодами трансформацій. В епоху постіндустріальної економіки в світових містах здійснюється перехід від економіки, заснованої на матеріальних активах, до економіки, заснованої на знаннях, нематеріальних активах. Глобальні тренди соціально-економічного розвитку зумовлюють зміну підходів до стратегічного розвитку міста зі зміною акцентів на креативний розвиток міського середовища, що вимагає творчого, міждисциплінарного, цілісного мислення, розробку нових моделей економічного росту та нової соціальної політики міста.

Європейські міста є активними центрами світових господарських процесів. Фінансова криза та глобальна рецесія 2008 р. окреслили поточний турбулентний стан європейських міст. У міру того, як набирає темп новий економічний цикл, перспективи для економіки Європи стали значно залежати від міст у вирішенні питання з підвищення бізнес позицій в глобальних бізнес-кластерах, базуючись на передумові, що міста зможуть надати найбільш ефективний поштовх до економічного зростання.

У Звіті з Європейської конкурентоспроможності від 2010р. було визначено трансформуючу роль креативності і інновацій, як основних стратегічних драйверів розвитку ЄС. Концептуальні засади інноваційно-креативного розвитку було сформульовано в Лісабонській стратегії розвитку ЄС, прийнятій в 2000 р. та оновленій в 2005 р., в якій основними задачами є створення робочих місць і нарощування потенціалу економічного зростання за допомогою інновацій та інвестицій в людський капітал. На зміну цим задачам нова десятилітня стратегія «Європа-2020», що формувалась в умовах посткризового періоду, ставить своїм завданням

досягнення цілей зайнятості, продуктивності та соціальної злагоди і включає три напрями – розумне зростання (стимулювання розвитку знань, інновацій, освіти та інформаційних технологій); стійке зростання (доцільне використання ресурсів, екології та конкуренції); всеохоплююче зростання (забезпечення зайнятості, формування умов для професійного росту, розвиток освіти та перекваліфікації, доступність навчання, зменшення диференціації доходів, боротьба із бідністю, досягнення соціальної та територіальної згуртованості).

В стратегії «Європа-2020» підкреслюється важливість *креативності, інновацій та підприємництва*. Креативна економіка є одним з пріоритетних напрямків ЄС, адже виявилася більш стійкою в умовах глобальної економічної нестабільності. За даними дослідження консалтингової компанії E&Y «Креативне зростання: вимірювання культурних і креативних ринків в ЄС» (2014р.) креативні і культурні індустрії (ККІ) складають 4,2% ВВП в Європі, забезпечують зайнятість 7,1 млн. європейців – 3,3 % активного населення ЄС. В 2010р. Європейська Комісія опублікувала Зелену книгу «Розкриття потенціалу культурних і креативних індустрій для публічних консультацій» – перший документ, що визначає європейську політику розвитку ККІ і визначає наступні напрями:

- забезпечення базових умов для розвитку ККІ (нові потужності для експериментальної діяльності, інновацій і підприємництва; більш легкий доступу до фінансування; правильне поєднання навичок для ККІ, а саме – мистецтва, дизайну і бізнесу);

- стимулювання розвитку ККІ на місцевому і регіональному рівнях, як стартовий майданчик для глобальної присутності шляхом розширення обміну, мобільності, міжнародної торгівлі;

– використання ефектів ККІ в широкому колі економічних і соціальних контекстах таких, як освіта, наука, промисловість, управління задля трансферу креативних знань у інші сектори економіки.

Інституційним втіленням Зеленої книги є заснування Альянсу європейських креативних індустрій в 2011р. – відкритої платформи для діалогу між різними суб'єктами, пов'язаними спільною зацікавленістю в стійкому зростанні креативних індустрій в економіці ЄС, а також зміцненні зв'язку між креативними індустріями та іншими галузями промисловості шляхом впровадження відповідних політичних рекомендацій на місцевому і регіональному рівнях в Європі.

В 2013 р. була започаткована програма «Креативна Європа» на період 2014-2020 рр. – найбільший культурно-гуманітарний проект Європейської Комісії спрямований на розвиток культурного та креативного секторів у країнах-членах ЄС та державах-учасниках «Східного партнерства». Важливим кроком для України стало підписання Угоди про приєднання до програми «Креативна Європа» 19 листопада 2015р., що актуалізує євроінтеграційні перспективи України в руслі колабораційної співпраці з країнами ЄС в системі креативного розвитку.

Таким чином, актуальні напрямки трансформацій українських міст в умовах сучасної парадигми міського розвитку, зорієнтованій на креативність, включають:

– створення сприятливих умов для формування креативної економіки через розвиток ККІ та взаємопроникнення різних секторів економіки;

– активізацію інформаційної присутності українських міст в європейському суспільстві;

– посилення ролі українських міст, як осередків розвитку культури і креативності через зміну формату міської політики;

– наближення українського креативного і культурного середовища до норм європейського законодавства та креативної і культурної політики;

– сприяння розумінню креативності як рушія економіки в постіндустріальну епоху.